

1 Aké sú jednotlivé druhy opatrení?

Súdne konanie vo všeobecnosti charakterizuje dlhšie alebo kratšie trvanie. Zdržanie, ktoré vyplýva z rôznych fáz a súdnych inšancií, ktorými súdne konanie prechádza, môže občas spôsobiť neúčinnosť požadovanej právnej ochrany vzhľadom na čas, ktorý súd potrebuje na rozhodnutie o spore, a z toho vyplývajúce neskoré nadobudnutie účinnosti rozhodnutia. V tejto súvislosti zákonodarca stanovil súbor opatrení na zabezpečenie účinnosti požadovanej právnej ochrany, ktorých cieľom je obmedziť schopnosť odporcu uplatňovať ustanovenia týkajúce sa daných vlastníckych práv.

Vecná podstata súvisiaca s predbežnými opatreniami sa riadi ustanoveniami článkov 389 až 404 Občianskeho súdneho poriadku.

V súlade s článkom 391 Občianskeho súdneho poriadku sa povoľujú predbežné opatrenia, ak by bez takýchto opatrení žalobca nemohol vykonávať práva vyplývajúce z rozhodnutia alebo by pre neho bol výkon týchto práv veľmi náročný a keď: a) je návrh podložený spoľahlivými listinnými dôkazmi, alebo b) keď sa poskytne záruka vo výške, ktorú určí súd v súlade s článkami 180 a 181 zákona o záväzkoch a zmluvách. Na základe posúdenia súdu záruku možno požadovať aj vtedy, keď existujú spoľahlivé listinné dôkazy.

Riziko, že žalobca nebude schopný vykonávať svoje práva vyplývajúce z rozhodnutia súdu, ktoré bude pravdepodobne vydané v súvislosti so zdanlivo odôvodneným návrhom, je tak základným predpokladom na priznanie predbežných opatrení.

Súdca sa pred povolením predbežných opatrení uistí, že sú splnené tieto podmienky: potreba predbežných opatrení, opodstatnenosť návrhu, vhodnosť a primeranosť predbežného opatrenia bližšie určeného žalobcom z hľadiska konkrétneho prípadu a požadovanej právnej ochrany.

V súlade s ustanoveniami článku 397 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa v právnych predpisoch povoľujú tieto predbežné opatrenia: zaistenie nehnuteľnosti,

zaistenie hnutelného majetku a zablokovanie pohľadávok vrátane akcií v obchodnej spoločnosti,

iné vhodné opatrenia, ktoré určí súd, vrátane zadržania motorového vozidla a odklad výkonu rozhodnutia.

Súd môže nariadiť aj niekoľko predbežných opatrení do výšky hodnoty sporu (nad rámec tejto hodnoty nie je potrebné predbežné opatrenie).

2 Za akých podmienok možno vydať tieto opatrenia?

2.1 Postup

V súlade s ustanoveniami kapitoly 34 Občianskeho súdneho poriadku sa predbežné opatrenia povoľujú:

podľa článku 389 Občianskeho súdneho poriadku – pre všetky druhy pohľadávok – v každej fáze súdneho konania a až do ukončenia súdneho vyšetrovania v rámci odvolacieho konania,

podľa článku 390 Občianskeho súdneho poriadku možno predbežné opatrenia pre všetky druhy pohľadávok priznať pred podaním žaloby (predbežné opatrenie v súvislosti s budúcou pohľadávkou).

Návrh na nariadenie predbežného opatrenia v prebiehajúcom konaní:

Tento návrh podáva žalobca na súd príslušný na rozhodnutie o predmetnom spore. Predbežné opatrenia možno povoliť len vtedy, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 391 Občianskeho súdneho poriadku – v zásade opodstatnenosť návrhu a potreba priznania predbežných opatrení, t. j. existencia rizika, že aj keď bude návrh prijatý, rozhodnutie súdu nebude vykonané z dôvodu majetkových ustanovení, ktoré by uviedol odporca, ako aj primeranosť daného opatrenia. Ak neexistujú dostatočné dôkazy o opodstatnenosti návrhu, súd môže v súlade s článkom 391 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku na základe vlastného uváženia požadovať aj uhradenie peňažnej záruky, ktorú určí.

Predbežné opatrenia možno povoliť aj počas pozastavenia súdneho konania.

Návrh na nariadenie predbežného opatrenia v súvislosti s budúcou pohľadávkou:

predkladá sa na súd v mieste trvalého bydliska žalobcu alebo v mieste, kde sa nachádzajú nehnuteľnosti, na ktoré sa vzťahujú predbežné opatrenia. Ak je cieľom predbežných opatrení pozastavenie výkonu rozhodnutia, návrh na nariadenie predbežného opatrenia sa podá na súd príslušný podľa miesta výkonu rozhodnutia.

Keď sa povoľujú predbežné opatrenia v súvislosti s budúcou pohľadávkou, súd stanoví lehotu na predloženie pohľadávky, ktorá nemôže byť dlhšia než jeden mesiac. Materiálne predpoklady na priznanie takýchto predbežných opatrení sú rovnaké ako predpoklady na priznanie predbežných opatrení v prebiehajúcom konaní.

V návrhu treba uviesť požadované predbežné opatrenie a hodnotu sporu. Návrh sa musí predložiť okresnému súdu (*rayonen sad*) alebo krajskému súdu (*okrazhen sad*), a to podľa miestnej a vecnej príslušnosti v súlade s článkom 104 Občianskeho súdneho poriadku.

Návrh môže predložiť dotknutá osoba alebo jej právny zástupca (advokát). Nie je potrebné vyhotoviť kópiu návrhu, pretože sa nepredkladá protistrane.

Vyšplýva to zo skutočnosti, že konanie o nariadení predbežného opatrenia je jednostranné – prebieha bez účasti druhej strany (ktorej právne postavenie bude mať vplyv na povolené opatrenie).

Predbežné opatrenia povolené súdom vykonávajú:

v prípade zaistenia nehnuteľnosti – katastrálny úrad,

v prípade zaistenia hnutelného majetku a zablokovania pohľadávok dlžníka – štátny alebo súkromný súdny exekútor, a to aj na základe oznámenia tohto exekútora tretím stranám, ako sú banky a iné finančné inštitúcie,

v prípade predbežných opatrení týkajúcich sa automobilov – príslušné útvary dopravnej polície,

v prípade predbežných opatrení zameraných na odklad výkonu rozhodnutia – kópia rozhodnutia súdu týkajúceho sa udelenia povolenia sa predkladá príslušnému súdnemu exekútorovi, ktorý začal konanie o výkone rozhodnutia,

v prípade ďalších opatrení stanovených v právnych predpisoch – príslušný štátny alebo súkromný súdny exekútor, ktorého vyberie dotknutá osoba.

V osobitnom zákone (zákone o platobnej neschopnosti bánk) sa však uvádza výslovné ustanovenie o predbežných opatreniach týkajúcich sa rozširovania konkurznej podstaty banky. V článku 53 ods. 2 zákona o platobnej neschopnosti bánk sa stanovuje, že predbežné opatrenia sa povolia, len ak je návrh podložený dostatočnými dôkazmi, na základe ktorých možno primerane predpokladať, že pohľadávka je opodstatnená. Ak návrh nie je opodstatnený, všeobecný zákon umožňuje priznanie predbežných opatrení v prípade úhrady záruky, pričom podľa osobitného zákona je opodstatnenosť sama osebe predpokladom pre povolenie opatrenia. Preto ochranné opatrenia nemožno priznať, ak sa na základe predložených argumentov a dôkazov dospeje k záveru

o nedostatočnej opodstatnenosti návrhu. Možno to vysvetliť skutočnosťou, že strana, ktorej sa nariadili predbežné opatrenia, je podľa článku 403 Občianskeho súdneho poriadku zodpovedná za škody spôsobené protistrane. Vzhľadom na to, že v právnej oblasti týkajúcej sa insolventnej banky nesmú vzniknúť povinnosti nahradiť takéto škody (týmto spôsobom sa zmenšuje konkurzná podstata a znevýhodňujú sa veritelia), zákonodarca stanovuje požiadavku na povolenie predbežných opatrení v súvislosti s predloženou pohľadávkou iba vtedy, ak sú predložené dostatočné dôkazy o jej opodstatnenosti. V súlade s ustanoveniami článku 629a ods. 1 bodu 2 Obchodného zákonníka, ak je to v záujme zachovania majetku dlžníka, možno povoliť ako predbežné opatrenia v insolvenčnom konaní opatrenia stanovené v článku 630 ods. 1 bode 4 Obchodného zákonníka – zaistenie alebo zabezpečovacie právo, vymenovanie predbežného správcu konkurznej podstaty, odklad začatých exekučných konaní, zatvorenie priestorov či zariadení a iné. V uvedenej norme sa uvádza, že návrh uvedený v článku 625 Obchodného zákonníka je prípustný, ak je potvrdený písomnými dôkazmi o pravdepodobnej existencii skutočností, ktoré viedli ku vzniku pohľadávky, pričom ak návrh nie je podložený, žiadateľ musí predložiť záruku vo výške, ktorú určí súd, na náhradu škôd vzniknutých dlžníkovi v prípade, že nebol vyhlásený za osobu v platobnej neschopnosti alebo za nadmerne zadlženú osobu (článok 629a ods. 2 Obchodného zákonníka) a že existuje záujem o predbežné opatrenia, keď dlžník svojím správaním mrhá, ničí a/alebo zatajuje svoj majetok, čím ohrozuje záujmy veriteľov, ktorí by bez prijatia požadovaných opatrení mohli utpieť škody vyplývajúce zo skutočností, že nemôžu byť uspokojení z inkasa majetku dlžníka. V právnych predpisoch sa takisto stanovuje, že požadované predbežné opatrenie musí byť vhodné a primerané potrebe ochrany.

Na základe výkladu normy uvedenej v článku 629a ods. 1 Obchodného zákonníka možno dospieť k záveru, že predbežné opatrenie je v súdnom konaní o začatí insolvenčného konania prípustné len za predpokladu, že existuje skutočné riziko, že dlžník nakladá so svojím majetkom s cieľom znevýhodniť veriteľov. Len za tohto predpokladu je sudca povinný skúmať ďalšie podmienky stanovené v článku 629a ods. 2 Obchodného zákonníka.

2.2 Hlavné podmienky

Materiálne predpoklady na povolenie (vyššie opísaných) predbežných opatrení sú stanovené v článku 391 Občianskeho súdneho poriadku.

Predbežné opatrenia týkajúce sa návrhu na výživné sa povoľujú bez ohľadu na požiadavky uvedené v článku 391 Občianskeho súdneho poriadku. V takom prípade môže súd prijať predbežné opatrenia z úradnej moci.

Súd môže povoliť aj čiastočné predbežné opatrenia – v takom prípade sa opatrenia týkajú len častí návrhu, ktoré sú podložené dostatočnými dôkazmi.

3 Čo je predmetom týchto opatrení a aký majú charakter?

3.1 Na aké druhy aktív sa môžu tieto opatrenia vzťahovať?

Vo všeobecnosti sa predbežné opatrenia môžu použiť na akýkoľvek majetok dlžníka. Predbežné opatrenia na zabezpečenie vymáhania peňažnej pohľadávky prostredníctvom zablokovania pohľadávok, ktoré nemôžu byť predmetom exekúcie, nie sú povolené.

V súlade s článkom 393 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nie sú povolené ani predbežné opatrenia na zabezpečenie vymáhania peňažnej pohľadávky voči štátu, štátnym inštitúciám a zdravotníckym zariadeniam, na ktoré sa vzťahuje článok 5 ods. 1 zákona o zdravotníckych zariadeniach.

Predbežné opatrenia sa môžu uplatniť na tieto druhy majetku či konania:

dlhy odporcu v úverových inštitúciách v rámci vedených bankových účtov,

hnuteľný majetok,

nehnuteľnosti,

automobily, pokiaľ ide o ich zadržanie,

žaloba v rámci konania o nútenom výkone rozhodnutia,

konkrétny majetok budúceho dlžníka v súvislosti s inými prípadmi výslovne uvedenými v právnych predpisoch.

3.2 Aké sú účinky týchto opatrení?

Nakladanie s majetkom dlžníka, na ktorý sa vzťahujú predbežné opatrenia, je neplatné voči osobe, na žiadosť ktorej boli povolené predbežné opatrenia.

Pokiaľ ide o nehnuteľný majetok, neplatnosť sa týka len nakladania s nehnuteľnosťou po zapísaní jej zaistenia do katastra (článok 452 Občianskeho súdneho poriadku). Okrem tejto relatívnej neplatnosti (neúčinnosti) je nakladanie s nehnuteľnosťou platné v plnom rozsahu a má právne účinky.

Domnienky týkajúce sa nevymáhateľnosti práv veriteľa a iných pridružených veriteľov, nadobudnutých po zápise zaistenia majetku do katastra a doručení oznámenia o zaistení, sa riadia článkom 453 Občianskeho súdneho poriadku.

V súlade s článkom 401 Občianskeho súdneho poriadku môže zabezpečený veriteľ podať žalobu na tretiu stranu a domáhať sa tak sumy alebo majetku, ktoré táto strana odmietla odovzdať.

Výdavky spojené s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia znáša osoba, na žiadosť ktorej boli priznané predbežné opatrenia, ako sa stanovuje v článku 514 Občianskeho súdneho poriadku s odvolaním sa na článok 401 Občianskeho súdneho poriadku, ktorým sa riadia predbežné opatrenia.

3.3 Aká je platnosť týchto opatrení?

Predbežné opatrenia sa povoľujú na základe zásady, podľa ktorej sa v prípade prebiehajúceho konania dané predbežné opatrenie ukladá pred uzatvorením veci prostredníctvom príslušného súdneho rozhodnutia, ktoré nadobudlo účinnosť.

Pokiaľ ide o povolenie predbežných opatrení v súvislosti s budúcou pohľadávkou, súd stanoví lehotu na predloženie pohľadávky, ktorá nemôže byť dlhšia než jeden mesiac. Ak žalobca nepredloží potrebné dôkazy na zdôvodnenie návrhu v určenej lehote, súd z úradnej moci zruší predbežné opatrenia – podľa článku 390 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

V prípade predloženia pohľadávky, v súvislosti s ktorou boli povolené predbežné opatrenia, čo sa stáva zvyčajne, tieto predbežné opatrenia zostávajú v platnosti a sú účinné až do uzavretia prípadu.

Postup zrušenia povolených predbežných opatrení sa riadi ustanoveniami článku 402 Občianskeho súdneho poriadku. V týchto ustanoveniach sa uvádza, že zainteresovaná strana musí predložiť návrh, ktorého kópiu musí odovzdať osobe, ktorá požiadala o predbežné opatrenia. Osoba, ktorej bola doručená táto kópia, môže do troch dní podať námietku. Súd na neverejnom pojednávaní zruší predbežné opatrenia, ak sa celkom presvedčí, že okolnosti, pre ktoré boli tieto opatrenia povolené, už pominuli, alebo že odporca v stanovených lehotách poskytol záruku, ktorá kryje celú sumu požadovanú žalobcom (článok 398 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Proti rozhodnutiu súdu o zrušení predbežných opatrení možno podať odvolanie do jedného týždňa.

Zmenu priznaných predbežných opatrení, ako sa stanovuje v článku 398 Občianskeho súdneho poriadku, možno povoliť v týchto dvoch situáciách:

v súlade s odsekom 1 – na žiadosť jednej zo strán môže súd po informovaní druhej strany a zohľadnení námietok, ktoré predložila do troch dní od oznámenia, povoliť nahradenie ochranného opatrenia iným opatrením,

v súlade s odsekom 2 – pokiaľ ide o predbežné opatrenia týkajúce sa pohľadávky, ktorú možno vyjadriť v peniazoch, odporca môže kedykoľvek bez súhlasu druhej strany nahradiť povolené zabezpečovacie právo poskytnutím záruky v hotovosti alebo v akýchkoľvek iných cenných papieroch v súlade s článkami 180 a 181 zákona o záväzkoch a zmluvách.

V prípadoch stanovených v článku 398 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku sa zaistenia alebo predbežné zabezpečovacie práva rušia.

V právnych predpisoch sa pre odporcu stanovuje možnosť podať na žalobcu žalobu o náhradu škôd, ktoré mu vznikli z dôvodu predbežných opatrení, ak sa návrh, na základe ktorého sa tieto opatrenia priznali, zamietol alebo sa nepodal v stanovenej lehote, alebo aj v prípade, že sa vec uzavrela (článok 403 Občianskeho súdneho poriadku).

4 Je možné odvolať sa proti takémuto opatreniu?

V súlade s článkom 396 Občianskeho súdneho poriadku možno proti rozsudku sudcu vo veci predbežných opatrení podať odvolanie do jedného týždňa prostredníctvom sťažnosti súkromnej osoby. Pre žalobcu začína táto týždňová lehota plynúť doručením rozsudku a pre odporcu (osobu, proti ktorej boli nariadené predbežné opatrenia) sa začína dňom, keď mu súdny exekútor, katastrálny úrad alebo súd doručil oznámenie o povolení predbežných opatrení. Kópia sťažnosti súkromnej osoby sa musí doručiť druhej strane, ktorá musí do jedného týždňa odpovedať.

Záujem na konaní proti rozhodnutiu súdu sa priznáva aj tretím stranám, ak boli ich práva poškodené predbežnými opatreniami. Na účely začatia konania o nariadení predbežného opatrenia súd neskúma, či je odporca nositeľom práv, ktorých využívanie sa má obmedziť. Z tohto dôvodu možno vydať rozhodnutie o zaistení nehnuteľnosti, ktorá nie je vo vlastníctve dlžníka. V takom prípade je skutočný vlastník oprávnený namietat voči rozhodnutiu súdu vo veci zaistenia, hoci je tretou stranou v súvislosti s konaním.

V prípade odvolania sa proti rozsudku o zamietnutí požadovaných opatrení sa kópia súkromnej sťažnosti žalobcu nedoručí odporcovi, pretože aj v tejto fáze má konanie jednostranný charakter.

Ak odvolací súd potvrdí rozsudok o povolení alebo zamietnutí predbežných opatrení, proti tomuto rozsudku nemožno podať kasačnú sťažnosť. Ak odvolací súd povolí predbežné opatrenia, ktoré zamietol súd prvého stupňa, proti rozsudku odvolacieho súdu možno podať odvolanie prostredníctvom súkromnej sťažnosti na Najvyšší kasačný súd (*Varhoven kassationen sad*), ak boli splnené podmienky stanovené v článku 280 Občianskeho súdneho poriadku.

V súlade s platnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku možno podať odvolanie proti rozsudku, ktorým sa povoľujú predbežné opatrenia, ako aj proti rozhodnutiu o výške záruky, ktorú určuje súd ako podmienku na povolenie predbežných opatrení. Odvolaním sa na odvolací súd sa však nesmú pozastaviť predbežné opatrenia, kým vyšší súd nevydá rozhodnutie a prípadne nezruší daný rozsudok.

Posledná aktualizácia: 22/09/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.